

ΕΡΓΑΣΙΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕ. Λ. ΑΝΩ ΚΑΛΕΝΤΙΝΗΣ PROJECT

**ΘΕΜΑ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΝΙΚΑΣ κλ.ΠΕ01
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ κλ.ΠΕ20**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην περιοχή μας υπήρξαν πολλά μνημεία που δημιουργήθηκαν κυρίως για τις ανάγκες των ανθρώπων εκείνης της εποχής και που σήμερα παίζουν σημαντικό ρολό στην κοινωνία μας και στον τουρισμό μας. Αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας μας και εμείς για να δηλώσουμε τον θαυμασμό μας τα φροντίζουμε, τα συντηρούμε και τα αναδεικνύουμε με όποιον τρόπο μπορούμε στο ευρύτερο κοινό. Οι λόγοι που μας οδήγησαν στην δημιουργία αυτής της εργασίας είναι να παρουσιάσουμε τα μνημεία μας, να τους εμπνεύσουμε να δημιουργήσουν υποδομές εναλλακτικού τουρισμού έτσι ώστε να ενισχύσουν την ανάπτυξη του τόπου, να καταπολεμήσουν την ανεργία, να ανεβάσουν το κοινωνικό και βιοτικό επίπεδο. Τα σημαντικότερα μνημεία είναι εκκλησίες, γεφύρια, μοναστήρια, νερόμυλοι από τα οποία κάποια χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα και άλλα αποτελούν μόνο αξιοθέατα, πόλοι τουριστικής έλξης της περιοχής μας. Τα μνημεία της περιοχής μας είναι τα εξής:

1. Κόκκινη Εκκλησιά
2. Πατινή Καμάρα
3. Γέφυρα του Πλαστήρα στο Πλακουτσόρεμα
4. Γέφυρα Βρατσίστα
5. Γέφυρα Κοράκου
6. Παναγία Ροβέλιστα
7. Μονή Σέλτσου
8. Μοναστήρι Σκουλικαριάς
9. Νερόμυλος Άνω Καλεντίνης δίπλα από την Γέφυρα Πλαστήρα.
10. Καμαρούλα στα Κωτσιλαίικα

Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της περιοχής. Βρίσκεται στο Ασφακερό. Πρόκειται για τύπο μονόχωρου ναού με πεντάπλευρες κόγχες νότια και βόρεια.

Ο Βασίλειος Κ. Ξανθόπουλος στο βιβλίο του “Ιστορικό της Ενορίας Διχομοιρίου Άρτας” γράφει: “Το μετόχι Κόκκινη Εκκλησιά κτίστηκε με ενέργεια και δαπάνη του Γεωργίου Κωστούλα το 1096 μ. Χ. και με τη βοήθεια των κατοίκων του χωριού Βελεντζικού”. Σύμφωνα με εντοιχισμένη επιγραφή, η οποία σώζεται μέχρι σήμερα, η εκκλησία κτίστηκε το 1615 μ. Χ. Το πιθανότερο είναι ότι ανακατασκευάστηκε τη χρονολογία αυτή. Η ιστορία της Κόκκινης Εκκλησιάς συνδέεται με την ίδρυση της Ιεράς Μονής Ροβέλιστας. Κατά τον ΙΑ΄ αιώνα κάποιος ιερομόναχος, ονομαζόμενος Αμβρόσιος, ζήτησε από τον επίσκοπο Ραδοβυζίων την άδεια να ιδρύσει στην περιφέρεια κοινόβιο και εμόνασε στην Κόκκινη Εκκλησιά, φέροντας μαζί του τη θαυματουργή εικόνα της Θεοτόκου της Μονής Ροβέλιστας.

Η παράδοση θέλει να διαλέγει το ξάγναντο αυτό η ίδια η Παναγία, για να το ‘χει υποπόδιό της και να κατοπτρεύει από εκεί τις ατέλειωτες λοφοσειρές - ξεθυμάσματα των βουνών του Ραδοβυζίου που απλώνονται μπροστά της και με τη μπόλια της να σκεπάζει τα χωριά του Δήμου Γεωργίου Καραϊσκάκη, τους ανθρώπους τους και το βίός τους.

Η ΠΑΤΙΝΗ ΚΑΜΑΡΑ

Ταξιδεύοντας από την Άρτα για τα χωριά των Άνω Ραδοβυζίων πρωτοσυναντούσαμε, την κομψόσχημη και ονομαστή ‘Πατινή καμάρα’ ή ‘Πρώτη Καμάρα’ , η οποία κατέρρευσε στις 6 Δεκεμβρίου του έτους 1964.

Το γεφύρι αυτό ήταν πολύ σημαντικό, γιατί ένωνε τις όχθες του ρέματος, το οποίο ήταν αδιάβατο τους βροχερούς μήνες, και εξυπηρετούσε τους ανθρώπους, που χρησιμοποιούσαν την κεντρική αρτηρία –Άνω Ραδοβυζίων- Θεσσαλίας.

Οι ορεινοί κάτοικοι ήταν υποχρεωμένοι να περνάνε από το γεφύρι της Πατινής Καμάρας προκειμένου να επισκεφθούν την πόλη της Άρτας.

Ήταν σημαντικό γεφύρι, γιατί διακινούσε το σύνολο των διερχομένων κατοίκων και αγαθών και είχε πολλή δουλειά, γιατί κατείχε τη στρατηγικότερη θέση της Άνω Καλεντίνης. Γρήγορα όμως αντικαταστάθηκε.

Η σιδερένια γέφυρα με την σειρά της αντικαταστάθηκε εξολοκλήρου στα διακομιστικά της καθήκοντα από καλαίσθητο και στερεό τσιμεντογέφυρο, που περατώθηκε το έτος 1998.

Από το παλιό πέτρινο γεφύρι υπάρχουν ελάχιστα ίχνη, τα οποία δεν είναι ικανά να σηματοδοτήσουν το χώρο και το μέγεθος της κατασκευής του. Το ορμητικό ρεύμα από τη μια μεριά και οι πολλές εργασίες κατασκευής του κεντρικού δρόμου από την άλλη, αφάνισαν τα πάντα, κυρίως ό,τι είχε σχέση με το πέτρινο γεφύρι.

Αυτοί όμως που το περάσανε αμέτρητες φορές και το καμαρώσανε απολαμβάνοντας την γοητεία του διατηρούνε άσβεστη την γραφική κορμωστασιά του και με σεβασμό θα αναφέρονται στις ευεργεσίες του.

Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΠΛΑΣΤΗΡΑ

Εκατοντάδες μέτρα μετά την Πατινή Καμάρα οι άνθρωποι ήταν υποχρεωμένοι, να περάσουν ένα δεύτερο γεφύρι δίπλα από το σπίτι του Πλαστήρα. Εδώ καταφθάνει φορτσάτο το ρέμα του Γερομπόρου, από το Βελεντζικό, ενισχυμένο από τα νερά στοιχειωμένων χειμάρρων. Παίρνει την ονομασία Πλακουτσόρεμα και υποχρεώνει

τους ανθρώπους να το γεφυρώσουν, για να περνάνε ανεμπόδιστα πέρα και δώθε. Εδώ, δηλαδή, ορθώνεται η "Δεύτερη Καμάρα" ανάμεσα σε πανύψηλους πλατάνους και πυκνούς θάμνους, που την απέκρυψαν τελείως από τη θέα των ανθρώπων. Έχει αλλοιωθεί η αρχική της μορφή εξαιτίας τροποποιήσεων του καταστρώματος για τη διέλευση οχημάτων. Οι αγάριστοι άνθρωποι, αφού κάλυψαν το οδόστρωμα του γεφυριού με άκομψο τσιμεντένιο στρώμα κι επιβάρυναν επικίνδυνα το σώμα του, του αφαίρεσαν και το παραμικρό αισθητικό κάλλος.

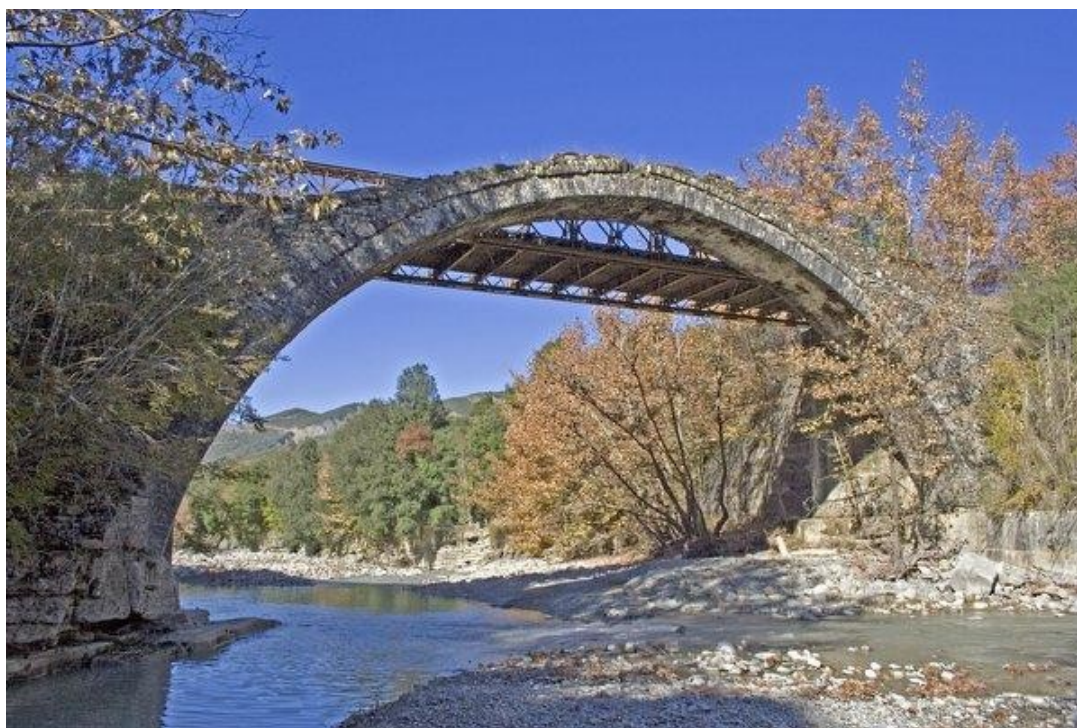

Η κακοποίηση που δέχτηκε το πολύπαθο αυτό γεφύρι του Πλαστήρα, είναι απεριγράπτη. Μετά την τσιμεντοποίηση του οδοστρώματος και το αναγκαστικό βαριοφόρτωμά του, το εγκατέλειψαν τελείως και το περιθωριοποίησαν μόνιμα, ιδίως μετά τη διπλανή κατασκευή της τσιμεντογέφυρας.

Μάλιστα το απάλλαξαν παντελώς από τα παλιά του καθήκοντα και το αχρήστεψαν. Από την κοίτη πρόβαλαν και μεγάλωσαν παχύκορμα πλατάνια και άλλα δέντρα, που κάλυψαν το σώμα του γεφυριού και το κατέστησαν αθέατο. Οι θάμνοι, που φύτεψαν επάνω και γύρω από το σώμα του γεφυριού, με τις ρίζες τους, ενεργούν διαθρωτικά και προετοιμάζουν την οριστική κατάρρευσή του. Η κατάστασή του δεν είναι απλώς απαράδεκτη και αποκαρδιωτική, αλλά πολύ επικίνδυνη για τη βιωσιμότητα της γέφυρας, είναι μια εικόνα που στιγματίζει τον πολιτισμό μας και σοκάρει τους τουρίστες κι επισκέπτες του γεφυριού. Ίσως το νεαρό της ηλικίας της να εμπόδιζε τον πανδαμάτορα χρόνο και τα καιρικά φαινόμενα να αποτυπώσουν τα σημάδια της γήρανσης και της καταστροφής.

Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΟΥ ΒΡΑΤΣΙΣΤΑ

Λίγες εκατοντάδες μέτρα μετά την καμαρούλα πυργώνετε η τρίτη καμάρα της Άνω Καλεντίνης, γνωστή και με το όνομα 'Γέφυρα του Βρατσίστα'. Ιππεύει το στένωμα του ρέματος και ανταμώνει το χωριό με τον οικισμό της Πέρα Καλεντίνης, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα τον οικισμό Τυμπά, το χωριό Τετράκωμο και άλλους οικισμούς.

Το γεφύρι εδραιώνει στερεά τα ψηλόσωμα ποδαρικά του στην πετρώδη κοίτη του ρέματος, πιέζει και σπρώχνει τις όχθες και, ορθώνοντας πολύ το σώμα του δημιουργεί μεγαλόκορμη γραφική και συμμετρική καμάρα. Μια ωραιόσχημη καμάρα, η οποία προσδίδει αέρα και μοναδική κομψότητα στο γεφύρι και την καθιστά ικανή να αντιμετωπίσει και τις μεγαλύτερες κατεβασίες.

Η στάση αυτή του γεφυριού δημιούργησε καμπούρικο καλντεριμωτό οδόστρωμα με διαδοχικά μικρά σκαλοπατάκια, για να διευκολύνουν τους διερχομένους ανθρώπους και τα ζώα. Στα πλαϊνά του οδοστρώματος υπάρχουν μισοκατεστραμμένα πετροκτιστα πεζούλια, για να προστατεύουν τους διαβάτες. Σήμερα στο οδόστρωμα έχουν φυτρώσει αρκετά χόρτα και λιγροστοί θάμνοι, δείγματα εγκατάλειψης και περιθωριοποίησης. Ακριβώς δίπλα και στις ίδιες βάσεις στήριξης του γεφυριού έχει τοποθετηθεί άκομψη σιδερένια γέφυρα, η οποία επισώρευσε πολλά δεινά στο γεφύρι. Αρχικά το ασχήμαινε πολύ με την άγαρμπη και αταίριαστη παρουσία της, που δείχνει πως μόνον άπειροι και άσχετοι μηχανική

θα μπορούσαν να διαπράξουν τέτοιο σφάλμα. Απέκρυψε τη θεά του γεφυριού με την πλευρική της εγκατάσταση και το έθεσε στην αφάνεια.

Στήριξαν επίσης το σώμα της σιδερένιας γέφυρας επάνω στις ίδιες βάσεις που στηρίζετε και το πέτρινο γεφύρι, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει από υποχωρήσεις του εδάφους και ρωγμές των βράχων. Σε περίπτωση μελλοντικών αναπλαστικών και υποστηλωτικών εργασιών του γεφυριού, η γέφυρα θα εμποδίσει αυτό το έργο με την κάλυψη του σώματος του. Η ανάληψη όλων των πρωτινών υποχρεώσεων του γεφυριού από την σιδερογέφυρα, το αχρήστευσε, και το περιθωριοποίησε. Η παρουσία της γενικά μείωσε και ταπείνωσε το γεφύρι. Η κατάσταση του είναι απαράδεκτη και επικίνδυνη και πιστοποιεί την πλήρη εγκατάλειψή του από τους αρμόδιους φορείς της πολιτείας και από τα όργανα της κοινότητας.

Η ΓΕΦΥΡΑ ΚΟΡΑΚΟΥ

Η περίφημη, μονότοξη πέτρινη γέφυρα- Γέφυρα του Κοράκου ή Κορακογιοφύρι-που βρίσκεται στην περιοχή των Πηγών Άρτας, χτίστηκε το 1514-1515. "Έζησε" για 434 χρόνια, αντέχοντας σε σεισμούς κι άλλα, έντονα φυσικά φαινόμενα, αλλά έπεσε κι αυτή θύμα του Εμφυλίου, στις 28 Μαρτίου του 1949. Ανατινάχθηκε από αντάρτες της Μεραρχίας του καπετάν Διαμαντή, σε μια από τις φονικότερες μάχες - κατά τα αρχεία του Στρατού- προκειμένου να αποκοπεί ο Στρατός προς τη μεριά της Άρτας και να μην τους ακολουθήσει στο πέρασμά τους για Αργιθέα και να σωθεί ο κύριος όγκος των δυνάμεων της Μεραρχίας του Δ.Σ.Ε., υπό τους Καπετάν Γιώτη (Χαρίλαος Φλωράκης) και Καπετάν Διαμαντή (Γιάννης Αλεξάνδρου).

Όπως αναφέρει ο κ. Παπαδημητρίου, η γέφυρα αυτή χτίστηκε από το Μητροπολίτη των γεφυριών, Βησσαρίωνα το Β', μητροπολίτη Λάρισας, που δεν τον ενδιέφερε η υστεροφημία γι' αυτό και δεν έβαλε το όνομά του, παρά την ονόμασε "του Κοράκου", λόγω του ύψους της κι "επειδή την ημέρα των εγκαινίων σταθείς εις το μέσον της γέφυρας και ερωτών, πώς με βλέπετε, οι μαστόροι του απήντησαν: σαν κόρακα. Αυτός τους είπε: ε, τότε γέφυρα του Κοράκου να είναι το όνομά της".

Χαρακτηριστικά της γέφυρας

Κατά τους μελετητές Κώστα Κωτή και Αναστασία Κουτή, το ελεύθερο άνοιγμα της γέφυρας είναι 45 μέτρα, το πλάτος 2,50 μέτρα, το πάχος του τόξου 0,85 μέτρα και το ύψος από τη συνήθη στάθμη του νερού 24 μέτρα.

Το περπατητό οδόστρωμα της γέφυρας, σε σχέση με το μήκος του (εκτιμάται για πάνω από 80 μέτρα) και το ύψος του, είναι από τα πιο στενά. Ήταν καμπυλωτό, με καλντερίμι στην αρχή και ανεβαίνοντας κατέληγε σε πλατύσκαλο. Το τόξο ήταν διπλό ημικυκλικό (Ρωμαϊκό) με σχιστόλιθο πελεκημένο, με πρώτη και δεύτερη στρώση πέτρας και ύστερα στρωμένη με καλντερίμι. Δεν έφερε αρκάδες (όρθιες στενόμακρες πέτρες), αλλά πολύ χαμηλό στηθαίο - παραπέτια στις άκρες των εξωραχίων για προστασία των διερχομένων (στο ξεκίνημα του οδοστρώματος της γέφυρας και όχι στο ανυψούμενο καμπυλωτό αυτής). Το συνδετικό υλικό φαίνεται να έχει πρώτη ύλη το σχιστόλιθο και το κερέτσι. Το κλείδωμα της γέφυρας στην πλευρά της Αργιθέας είναι επάνω στο βράχο. Εκεί, τοποθετήθηκαν και κλειδώθηκαν οι γωνίες από τον πρωτομάστορα και ξεκίνησαν τα θεμέλια. Στα ακρόβαθρα ήταν όλη η μαστοριά και τέχνη γιατί εκείνα θα άντεχαν το τεράστιο βάρος της γέφυρας. Τα καμαρολίθια και τα γωνολίθια ήταν άριστα πελεκημένα και χτισμένα τόσο στο εσωράχιο (άντυγα) του τόξου όσο και της στεφάνης (η κάτω σειρά των θολιτών που βλέπουν προς το νερό). Δεν υπήρχε ψευτοκαμάρα-ανακουφιστικό τόξο σε κανένα από τα δύο άκρα του, καθώς και καμπανάκι για τον αέρα στο εσωράχιο.

Μετά το σουλτανικό διάταγμα του 1714, με το οποίο διατάσσονταν ο Οσμάν Πασάς για την αποκατάσταση της διασαλευθείσας τάξεως- μεταξύ των άλλων και στην περιοχή Μουζακίου- φαίνεται πως στη Γέφυρα Κοράκου ήρθαν με Τουρκαρβανίτες ο Βοεβόδας με τον Κατή για να εγκαταστήσουν εδώ φρουρά. Τα παλικάρια, όμως, του Γιάννη Μπουκουβάλα τους συνέτριψαν και οι Βοεβόδας και Κατής έπεσαν νεκροί, όπως προκύπτει και από δημοτικό τραγούδι.

Το 1765 έχουμε σύγκρουση δυνάμεων του Γιάννη Μπουκουβάλα με τους Τουρκαρβανίτες στην ποταμιά του Λιασκόβου και στη Γέφυρα Κοράκου με σπουδαία νίκη των Ελλήνων. Στη δεκαετία του 1770, στη γέφυρα Κοράκου έχουμε πάλι συμπλοκές των Μπουκουβαλαίων με τους Αρβανίτες, ενώ το 1804, οι ελάχιστοι από τους Σουλιώτες της Μονής του Σέλτσου που γλίτωσαν πέρασαν απ' αυτή στην Αργιθέα.

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης πολλές φορές έστησε προφυλακές στη γέφυρα από το 1822 και μετά. Μάλιστα δε, αρκετές φορές στη διαμάχη του με το Ράγκο ήρθαν σε σύγκρουση για την κυριαρχία της.

Στις 18 Δεκεμβρίου 1862 λεηλατήθηκε η Αγία Σωτήρα Βραγκιανών κι εσφάγησαν οι μοναχοί από τον Τουρκαλβανό Τσέτσα, έπειτα από συνεννόηση με ασεβείς Βραγκιανίτες.

Στην επανάσταση του 1866-67, με επικεφαλής τον Αλεξανδρή και άλλους ελέγχονταν η γέφυρα. Έπειτα από μάχη, στις 18.1.1867, καταλήφθηκε από τους Τούρκους. Στις 2 Μαρτίου 1867, η Προσωρινή Κυβέρνηση Ηπείρου-Θεσσαλίας από το Μεζήλο που είχε την έδρα της έστειλε κατά της τουρκικής φρουράς στη Γέφυρα Κοράκου τους Αντρέα Ζαχαράκη, Δημήτριο Αλεξανδρή, Κωνσταντίνο Κρίκα και Γεώργιο Ντρούβα, με αρκετές δυνάμεις, οι οποίες σε συνεργασία με τις Ραδοβυζινές δυνάμεις, μετά πεισματώδη και πολύνεκρη μάχη ανακατέλαβαν τη Γέφυρα και επανασύνδεσαν τα δυο στρατόπεδά τους.

Στην Επανάσταση του 1877-'78, οι αδερφοί Γιωργάκης και Δημήτριος Αλεξανδρής οργάνωσαν τον αγώνα για την απελευθέρωση. Οι τουρκικές φρουρές Βραγκιανών και Λιασκόβου πανικοβλήθηκαν και κατόπιν συμφωνίας έφυγαν δια παντός. Οι αδερφοί Αλεξανδρή συγκέντρωσαν δύναμη 360 αντρών και μαζί με τον Οπλαρχηγό του Ραδοβυζίου Ματσούκη ανέλαβαν τη φρούρηση της Γέφυρας.

Πριν από το χτίσιμο της Γέφυρας Κοράκου, την οδική σύνδεση εξυπηρετούσε η δίτοξη ή τρίτοξη καμάρα, μεταξύ των θέσεων "Πλατανιάς" Βρεσθενίτσας κοντά στο "Σαμάρι-Σμίξη", όπως κατεβαίνει ο Αχελώος και " Λογγούλα ή Ντρασκός" Λιασκόβου, ονομάζεται δε " Κουτσοκαμάρα ή Κουτσογέφυρο" και κτίσθηκε τα πρώτα Ρωμαϊκά χρόνια.

Στις 11 Ιουλίου του 1566, ημέρα Πέμπτη, "έγινε μέγας και φοβερός σεισμός", του οποίου οι μετασεισμοί κράτησαν έναν ολόκληρο χρόνο. Στα Άγραφα και στο Ραδοβυζι"έπεσαν εκκλησιές και οίκοι ούκ ολίγοι και φόνοι άπειροι εγένοντο και τα όρη εσπάραξαν...". Η Γέφυρα Κοράκου άντεξε, όπως βγήκε αλώβητη από την κατακλυσμιαία βαρυχειμωνιά του 1700, στις πλημμύρες του 1729 που χαρακτηρίσθηκαν "νέος κατακλυσμός του Νώε", αλλά κι από τους σεισμούς του 1743, 1751 και 1781.

Έμελλε, όμως, να "πέσει" από ανθρώπινα χέρια. Το Μάρτιο του 1949, τα τμήματα της Μεραρχίας του ΔΣΕ, μετά τη μάχη του Καρπενησίου, κινήθηκαν από Ευρυτανία προς Άρτα, με σκοπό ή να προσβάλλουν την πόλη πραγματικά ή να παραπλανήσουν τον Εθνικό Στρατό για να φέρει από το Γράμμο δυνάμεις στην Άρτα ώστε οι εκεί δυνάμεις του ΔΣΕ να ανακουφιστούν.

Προσβληθείσες οι Μεραρχίες των ανταρτών από τον Τακτικό Στρατό συμπύσσουν τα τμήματά τους κι οπισθοχωρώντας κινούνται για τις γέφυρες Αυλακίου και Κοράκου. Πλην, όμως, η γέφυρα Αυλακίου είχε καταληφθεί και μόνο η γέφυρα Κοράκου είναι ελεύθερη.

Το διήμερο αυτό και κατά την οπισθοχώρηση, οι δυνάμεις των ανταρτών προσβάλλονται από αέρος, κυρίως με τα αεροπλάνα που βρίσκονταν στο έδαφος Η Μεραρχία του Καπετάν Γιώτη βρίσκει ανοιχτή τη Γέφυρα τα ξημερώματα της 28ης Μαρτίου κι ως το μεσημέρι περνάνε τα τμήματά της προς Αργιθέα, δίχως εμπλοκή. Από τα "Πέντε Αδέρφια" προχωρούν στην Καπετανόβρυση, όπου διανυκτερεύουν. Η άλλη μέρα τους βρίσκει στο Ανθηρό, όπου ο Καπετάν Γιώτης, για δυο μέρες, στρατοπεδεύει στην Πετρένια, στου Μήτρου Τσιούμα, όπως αναφέρει ο κ.

Παπαδημητρίου, κατά τη μαρτυρία του αντάρτη Κώστα Κολοβού, που ήταν στην Ταξιαρχία του Μπαντέκου και πέρασε τη γέφυρα εκείνη την ημέρα.

Η Μεραρχία, το απόγευμα προς βράδυ της 28ης Μαρτίου, φτάνει στη γέφυρα ενώ τα αεροπλάνα συνεχίζουν το βομβαρδισμό των δυνάμεών της και της γέφυρας. Ο Τακτικός Στρατός προσπαθεί να την γκρεμίσει για να εμποδίσει το πέρασμα των ανταρτών μα δεν το πετυχαίνει. Η μάχη είναι τρομερή. Ο ίδιος ο Καπετάν Διαμαντής με το οπλοπολυβόλο στο χέρι καθοδηγεί από τη μεριά της Κούλιας την άμυνα, ενώ οι δυνάμεις του Εθνικού Στρατού τους επιτίθενται. Οι κύριες δυνάμεις του Καπετάν Διαμαντή περνούν και βλέποντας τις δυνάμεις του στρατού να πλησιάζουν για να περάσουν δίνεται η εντολή και η γέφυρα ανατινάσσεται.

Δύο Αργιθεάτες, οι Μενέλαος Παπαδημητρίου και Κώστας Γραμμένος, έχουν αναλάβει την προώθηση πρωτοβουλίας για την ανακατασκευή της.

Η παλαιά γέφυρα του Κοράκου δεν υπάρχει πλέον σήμερα . Δίπλα της έχει κτιστεί μια καινούρια που φέρει το ίδιο όνομα. Σήμερα η καινούρια γέφυρα εξυπηρετεί τους κατοίκους της περιοχής και το νομό Ευρυτανίας. Δίπλα από την γέφυρα, κάθε χρόνο τον Αύγουστο διοργανώνεται ένα πάρτυ νεολαίας το οποίο συγκεντρώνει πολύ κόσμο από όλα τα χωριά της περιοχής

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΡΟΒΕΛΙΣΤΑ

Η Ροβέλιστα είναι η **“Κυρά”** της ορεινής Άρτας και το ενεργό γυναικείο μοναστήρι της είναι το κατ' εξοχήν μοναστικό προσκύνημα του νομού και όχι μόνο. Τιμάται στη Γέννηση της Θεοτόκου. Βρίσκεται 30 χιλιόμετρα ανατολικά της Άρτας “φυτεμένο” στη μέση δασώδους ερημικής βουνοπλαγιάς στην περιοχή του Βελετζικού, όπου φτάνει κανείς από παράκαμψη του δρόμου Άρτας - Καρδίτσας, λίγο πριν την Άνω Καλεντίνη. Κατά πώς το θέλει η παράδοση η ίδια η Παναγία διάλεξε αυτό το ξάγναντο, λες και το 'θελε να το 'χει υποπόδιό της για να κατοπτρεύει τις ατέλειωτες λοφοσειρές που απλώνονται μπροστά της-ξεθυμάσματα

των βουνών του Ραδοβυζίου- σκεπάζοντας με τη μπόλια της τα χωριά του Δήμου Ηρακλείας, τους ανθρώπους τους και το βιός τους. Η προσωυμία της προήλθε απ' το λαϊκό ρήμα ροβολάω που σημαίνει κατηφορίζω και έχει σχέση -πάντα σύμφωνα με την παραπάνω προφορική παράδοση - με την ίδρυση της μονής. Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτή την παράδοση, η εικόνα της Παναγίας "ροβόλαγε" απ' το σημείο που υπόδειξε ο επίσκοπος Βελεντζικού να γίνει ναός της, σε άλλο σημείο μακρινού δάσους, όπου τη βρήκε -κατά θαυματουργό πάλι τρόπο- ένας βοσκός, οδηγημένος απ' το φως της που έλαμπε στην ίδια θέση κάθε νύχτα. Το θαύμα ερμηνεύτηκε ως επιθυμία της Παναγίας να κτισθεί ναός της στο σημείο όπου συνεχώς μετατοπιζόταν η εικόνα της, κι έτσι ιδρύθηκε το μοναστήρι. Επειδή πιστεύεται ότι την εικόνα την έφερε απ' τη Ρωσία κάποιος μοναχός, οι ντόπιοι την ονόμαζαν και **"Παναγία Μοσχοβίτισσα"**. Το 1856 ξαναχτίστηκαν τα κελιά καθώς και ο μικρός ναός -μονόκλιτη σταυρεπίστεγη θολωτή βασιλική με τρούλο και χορούς. Αυτός ο ναός επειδή είχε υποστεί ρωγμές απ' τους σεισμούς, κατεδαφίστηκε το 1976 και στη θέση του ανεγέρθηκε με τη φροντίδα του μακαριστού γέροντα πατρός Μητροφάνη, νέος μεγάλος σταυροειδής με τρούλο. Πρόκειται για επιβλητικότατο κτίσμα του οποίου η τέχνη και η εξωτερική ποικιλομορφία δίνουν στο σύνολο λαμπρότητα και χάρη. Μπορεί βέβαια - σα νέο κτίσμα που είναι - να μην έχει την υποβλητικότητα του προηγούμενου ναού, όμως "δένει" τόσο αρμονικά με τα λοιπά κτίσματα και το τοπίο, ώστε να μη χάνει ο χώρος καθόλου απ' την παλιά μυσταγωγική του ατμόσφαιρα. Η Ι.Μ. Ροβέλιστας είναι ενεργό γυναικείο μεταβυζαντινό μοναστήρι. Σήμερα λειτουργεί ως κοινόβιο με 13 μοναχές με Ηγουμένη τη μοναχή νεόκτιστη Μαργώνη. Οι καλόγριες ασχολούνται με την καλλιέργεια και την κτηνοτροφία. Γιορτάζει 8 Σεπτεμβρίου και 15 Αυγούστου.

Η ΜΟΝΗ ΣΕΛΤΣΟΥ

Η Μονή Σέλτσου οφείλει τη φήμη της στην ιστορική μάχη που έγινε στην περιοχή της, τον Απρίλη του 1804, μεταξύ των στρατευμάτων του Αλή Πασά και των Σουλιωτών, και στον ηρωισμό και την αυτοθυσία των τελευταίων, οι οποίοι, όπως στο Ζάλογγο, προτίμησαν το θάνατο και το γκρέμισμα στον Αχελώο από την αιχμαλωσία και την ατίμωση. Περισσότερα γι' αυτήν την ιστορική μάχη μπορείτε να δείτε στην αντίστοιχη ενότητα της ιστορίας των Πηγών.

Σε μία μικρή επιφάνεια της ράχης του Φράξου, 300 με 400 μέτρα πάνω από την απόκρημνη δεξιά όχθη του Αχελώου, απέναντι από το χωριό Πετρωτό (παλιά Λιάσκοβο) και σε απόσταση 2 ωρών με τα πόδια από το χωριό Πηγές (παλιά Βρεσενίτσα) και το δημόσιο δρόμο Άρτας - Καρδίτσας, είναι χτισμένο το ιστορικό μοναστήρι του Σέλτσου ή Σέλτζου ή της Παναγίας της Σελτσιώτισσας, αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Η Μονή Σέλτσου δηλαδή είναι χτισμένη σε μία από τις πιο ορεινές και απροσπέλαστες περιοχές της Ηπείρου, προσιτή, ακόμη και σήμερα, μόνο από το χωριό Πηγές. Η προσπέλαση της από το χωριό Μεσούντα μέσω της ράχης της Φρούσιας και της χαράδρας Νεγκόζη είναι σχεδόν αδύνατη για τα ζώα και πολύ επικίνδυνη για τους ανθρώπους, ενώ η επικοινωνία της με τα εξίσου απομονωμένα και σε απόκρημνα βουνά κρυμμένα χωριά των Τρικάλων και των Θεσσαλικών Αγράφων γινόταν άλλοτε μόνο από την περίφημη μονότοξη Γέφυρα του Κοράκου - χτίστηκε από τον Αγ. Βησσαρίωνα το 1514 - 1515, αλλά καταστράφηκε από τους αντάρτες το Μάρτιο του 1949 - την οποία αντικατέστησε σήμερα η ομώνυμη τσιμεντένια γέφυρα.

Η Μονή Σέλτσου ανήκε στην Επισκοπή Ραδοβυζίου (Ραδιοβισδίου ή Ραδοβιστίου) η οποία είχε έδρα της το Βελεντζικό (μέχρι το 1830) και μετά τη Λιτζά των Αγράφων (μέχρι το 1881) και ανήκε στη Μητρόπολη Λάρισας. Από το 1881, η περιοχή Ραδοβυζίου (η περιοχή της Άρτας ανάμεσα στην επαρχία του Βάλτου, τα Τζουμέρκα και τον Αχελώο, και μ' αυτήν και η Μονή Σέλτσου), μετόχι της Μονής Ροβέλιστας, υπάγονται στο νομό και την Ιερά Μητρόπολη Άρτας. Η Μονή γιόρταζε και γιορτάζει στις 23 Αυγούστου, στα εννιάμερα της Παναγίας, για να μη συμπίπτει το πανηγύρι της με το πανηγύρι της γειτονικής Μονής Σπηλιάς των Αγράφων που γίνεται στις 15 Αυγούστου. Υπάρχει κτητορική επιγραφή της Μονής η οποία βρίσκεται στο εσωτερικό του κυρίως ναού, στο υπέρθυρο της θύρας που οδηγεί από τον κυρίως ναό στο νάρθηκα κάτω από την τοιχογραφία της Κοίμησης της Θεοτόκου.

Από τη διαλυμένη σήμερα Μονή Σέλτσου σώζονται το καθολικό και λίγα μισογκρεμισμένα κελιά στη βόρεια πλευρά του μοναστηριακού χώρου. Ο περίβολος ολόγυρα είναι μέσου ύψους, χτισμένος με την τεχνική της ξερολιθιάς από ακανόνιστες πέτρες χωρίς διακοσμητικά στοιχεία.

Το καθολικό της Μονής είναι αθωνίτικου τύπου, μονόκλιτη καμαροσκεπή βασιλική με πλάγιους χορούς, τρίπλευρη εξωτερικά αψίδα και καμαροσκεπή νάρθηκα. Ο κυρίως ναός στεγάζεται κατά το ανατολικό και το δυτικό τμήμα του από κατά μήκος καμάρες ενώ στο κεντρικό τμήμα του από εγκάρσιο σκαφοειδή θόλο, ο οποίος εξωτερικά εμφανίζεται ως ορθογώνιο υπερώο που καλύπτεται με δίκλινη στέγη ενώ στο εσωτερικό του στρογγυλεύονται οι γωνίες και παίρνει τη μορφή τρούλου.

Οι τρίπλευροι χοροί που υπάρχουν στις μακρές πλευρές του ναού φτάνουν ως τη στέγη. Στη βορειοδυτική γωνία σώζονται τα θεμέλια ανοικτού οροστώου. Εξωτερικά ο ναός καλύπτεται με δίριχτες στέγες από ντόπιες σχιστόπλακες, ενώ η

όλη στέγη παρουσιάζει βαθμιδωτή διάταξη προσδίδοντας στο όλο κτίσμα ποικιλομορφία και χάρη.

Ο ναός είναι κτισμένος με πελεκημένους ασβεστόλιθους τοποθετημένους σε κανονικές λίγο-πολύ οριζόντιες ισοδιάστατες στρώσεις με ενδιάμεσες στρώσεις κονιάματος. Ο κεραμοπλαστικός διάκοσμος περιορίζεται στην τρίπλευρη αψίδα του Ιερού, πάνω από το μονόλοβο παράθυρο σαν επίστεψη τοποθετείται ένα μικρό ημικυκλικό τόξο. Το εσωτερικό του ναού φωτίζουν μικρά και λιγοστά παράθυρα - ανοίγματα στο νότιο και βόρειο τοίχο και στην αψίδα του Ιερού που ανοίχτηκαν πριν γίνουν οι τοιχογραφίες. Η είσοδος στο ναό γίνεται από το βόρειο τοίχο. Μία μικρή ημικυκλική θύρα διαστάσεων 1.70 μ. ύψος και ενός μέτρου πλάτους οδηγεί στο νάρθηκα, ενώ μια άλλη θύρα ίδιων περίπου διαστάσεων οδηγεί στον ανατολικό τοίχο στον κυρίως ναό. Το δάπεδο του ναού διατηρεί την αρχική του πλακόστρωση.

- Ως προς την τεχνοτροπία οι τοιχογραφίες της Μονής Σέλτσου που εκτελεί ο Αρτινός ιερέας Νικόλαος με τα τέκνα του έχουν λογιότερο χαρακτήρα από αντίστοιχα μνημεία της εποχής, που πρέπει να προέρχεται από τη στενή γνωριμία του ζωγράφου με «κρητικά» μνημεία και αποτελούν ένα αξιόλογο έργο για την ποιότητα της ζωγραφικής γραφής..

Οι τοιχογραφίες της Ι.Μ. Σέλτσου είναι έργο ώριμου ζωγράφου εξοικειωμένο στην κάλυψη μεγάλων επιφανειών και με άμεση γνώση μνημειακών συνόλων.

Στην Ι.Μ Σέλτσου δεν κατοικεί πια κανένας μοναχός. Στις 23 Αυγούστου διεξάγεται πανηγύρι και στις 22 λειτουργία για τον εσπερινό. Την επέτειο της γιορτής γίνεται δοξολογία και μετά αγιασμός. Ύστερα ακολουθεί κατάθεση στεφάνων και ακολουθεί λόγος από πολιτικούς της περιοχής. Το μοναστήρι ανοίγει μόνο στην επέτειο της γιορτής του. Έχει υποστεί φθορές όμως έχει αναστηλωθεί μερικώς.

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΣΚΟΥΛΗΚΑΡΙΑΣ

Πρόκειται για ερειπωμένο μοναστήρι του οποίου μόνο ο ναός σώζεται ακέραιος. Ο ναός χτίστηκε το 1867 (άρχισε το 1863 και τελείωσε το 1867). Εξωτερικά και στο ανατολικό μέρος του κτιρίου του ναού είναι λαξευμένες στην ίδια ευθεία πέντε παραστάσεις, στις οποίες εικονίζονται «ο Ιησούς καθήμενος επί πώλου όνου», τρεις ευσταλείς κι ένοπλοι φουστανελοφόροι, δύο αρματωμένες γυναίκες, το αστέρι της ορθοδοξίας και ο «αλέκτωρ» σύμβολο της ελπίδας πως, από το Γολγοθά θα προκύψει η Ανάσταση, και από τη σκλαβιά, η Λευτεριά. Στα ΝΔ του ναού και σε κοντινή απόσταση υπάρχουν τα μισοανακαινισμένα κελιά του μοναστηριού, καμαροσκέπαστα υπόγεια με μικρά παράθυρα, δίκην πολεμίστρας, υγρά, ανήλια και αποκρουστικά. Από το μοναστηριακό συγκρότημα σήμερα σώζεται και βρίσκεται σε καλή κατάσταση ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου, ένα μικρό άτεχνο καμπαναριό και ημιανακαινισμένα μερικά κελιά της Ι. Μονής. Ο ναός της Ι. Μονής είναι τρίκλιτος, βασιλικού ρυθμού και χωρίζεται από δύο σειρές των τριών κολονών η καθεμιά, με μικρό τρούλο και πεντάπλευρη αψίδα (κόγχη). Αποτελείται από τον πρόναο (γυναικωνίτη), τον κυρίως ναό και το ιερό βήμα. Εσωτερικά υπήρχαν αγιογραφίες, οι οποίες σκεπάστηκαν με ασβέστη. Το τέμπλο είναι φτωχό, λαδομπογιατισμένο (ξύλινο) και στολίζεται από εικόνες ζωγραφισμένες σε μουσαμά, που παριστάνουν την κοίμηση της Θεοτόκου, το Χριστό τον Ιωάννη τον Πρόδρομο και σκηνές από το Δωδεάορτο. Στο μεσαίο κελί μ' ένα μικρό παράθυρο, που μοιάζει με φυλακή γεννήθηκε ο μεγαλύτερος ήρωας της Επανάστασης του 1821. Ο Αρχιστράτηγος Γεώργιος Καραϊσκάκης. Στην πρόσοψη των κελιών σε εντοιχισμένη πλάκα υπάρχει επιγραφή: «Σ' αυτό το κελί η Ζωίτσα Ντιμισκή εγέννησε τον Γεώργιο Καραϊσκάκη». Στην υποβλητική αυτή τοποθεσία, σύμφωνα με την παράδοση, κτίστηκε στα 1100 μ.Χ. το μοναστήρι της Κοίμησης της Θεοτόκου. Ωστόσο υπάρχουν διάφορες εκδοχές από συγγραφείς ότι κτίστηκε το 11ο μ.Χ. αιώνα, ότι θεμελιώθηκε το 12ο αιώνα και ότι ιδρύθηκε το 13ο μ.Χ. αιώνα. Επειδή στην περίοδο της Τουρκοκρατίας το μοναστήρι χρησιμοποιήθηκε ως ορμητήριο αγωνιστών (κλεφτοαρματωλών) της λευτεριάς καταστράφηκε στις 12-5-1854 από τους Τούρκους.

Ο Δημήτρης Καμαρούλας στο βιβλίο του «Τα μοναστήρια της Ηπείρου Β'», Αθήνα 1996, σελ. 280, γράφει σχετικά: «Η καταστροφή της Μονής Σκουληκαριάς έγινε στις 11 Μαΐου του 1854, από το διοικητή του φρουρίου της Άρτας Αχμέτ Πασά, ο οποίος με 2000 τακτικούς και 1000 Αλβανούς, μετά από φονική μάχη με τους επαναστάτες Έλληνες - υπό τους Ν. Μπότσαρη, Γ. Ζαΐμη, Ν. Ζέρβα, Τσάμη και Γ. Καραϊσκάκη - πυρπόλησε το χωριό και το μοναστήρι». Οι κάτοικοι ξανάχτισαν το μοναστήρι το 1867 και το ηγουμενείο κτίστηκε το 1879. Το μοναστήρι απέκτησε ζωντάνια, περιουσία και κύρος, μεγάλο στη συνέχεια και μετεωρίστηκε από το σπουδαίο γεγονός της γέννησης του ήρωα Καραϊσκάκη. Μέχρι το 1944 στο κελί της γέννησης του ήρωα φυλασσόταν η δρύινη κουρίτα που χρησιμοποιήθηκε, πρόχειρα, ως κούνια του μικρού Καραϊσκάκη, το κειμήλιο αυτό κατέστρεψαν οι κατακτητές. «Στα κελιά του μοναστηριού στρατωνίστηκε ο στρατηγός Ναπολέον Ζέρβας το έτος 1942, όταν συγκρότησε εκεί την πρώτη ομάδα της Εθνικής Αντιστάσεως από Σκουληκαρίτες και Κλειδιώτες» Νικόλαος Ντασκαγιάννης, δάσκαλος και συγγραφέας βρήκε πέτρινη πλάκα στην οποία αναγραφόταν επιγραφή, η οποία βεβαίωσε τη γέννηση του ήρωα στα κελιά του μοναστηριού και παραδόθηκε για φύλαξη στο μουσείο της Παρηγορήτισσας Άρτας. Στο προαύλιο του μοναστηριού στήθηκε προτομή της Ζωίτσας Ντιμισκή, μητέρας του Καραϊσκάκη.

Στην υποβλητική αυτή τοποθεσία, σύμφωνα με την παράδοση, κτίστηκε στα 1100 μ.Χ. το μοναστήρι της Κοίμησης της Θεοτόκου. Ο Σπύρος Κοκκίνης όμως, συγγραφέας του βιβλίου «τα μοναστήρια της Ελλάδος» σελ. 5, Αθήνα 1976, υποστηρίζει ότι κτίστηκε το 11ο μ.Χ. αιώνα, ο Π. Βοκοτόπουλος ισχυρίζεται ότι θεμελιώθηκε το 12ο αιώνα και ο μητροπολίτης Σεραφείμ ο Βυζάντιος τοποθετεί την ίδρυσή του το 13ο μ.Χ. αιώνα. Επειδή στην περίοδο της Τουρκοκρατίας το μοναστήρι χρησιμοποιήθηκε ως ορμητήριο αγωνιστών (κλεφτοαρματωλών) της λευτεριάς καταστράφηκε στις 12-5-1854 από τους Τούρκους.

Ο Δημήτρης Καμαρούλιας στο βιβλίο του «Τα μοναστήρια της Ηπείρου Β'», Αθήνα 1996, σελ. 280, γράφει σχετικά: «Η καταστροφή της Μονής Σκουληκαριάς έγινε στις 11 Μαΐου του 1854, από το διοικητή του φρουρίου της Άρτας Αχμέτ Πασά, ο οποίος με 2000 τακτικούς και 1000 Αλβανούς, μετά από φονική μάχη με τους επαναστάτες Έλληνες - υπό τους Ν. Μπότσαρη, Γ. Ζαΐμη, Ν. Ζέρβα, Τσάμη και Γ. Καραϊσκάκη – πυρπόλησε το χωριό και το μοναστήρι».

Οι κάτοικοι ξανάχτισαν το μοναστήρι το 1867 και το ηγουμενείο κτίστηκε το 1879. Το μοναστήρι απέκτησε ζωντάνια, περιουσία και κύρος, μεγάλο στη συνέχεια και μετεωρίστηκε από το σπουδαίο γεγονός της γέννησης του ήρωα Καραϊσκάκη. Μέχρι το 1944 στο κελί της γέννησης του ήρωα φυλασσόταν η δρύινη κουρίτα που χρησιμοποιήθηκε, πρόχειρα, ως κούνια του μικρού Καραϊσκάκη, το κειμήλιο αυτό κατέστρεψαν οι κατακτητές. «Στα κελιά του μοναστηριού στρατωνίστηκε ο στρατηγός Ναπολέον Ζέρβας το έτος 1942, όταν συγκρότησε εκεί την πρώτη ομάδα της Εθνικής Αντιστάσεως από Σκουληκαρίτες και Κλειδιώτες» Νικόλαος Ντασκαγιάννης, δάσκαλος και συγγραφέας βρήκε πέτρινη πλάκα στην οποία αναγραφόταν επιγραφή, η οποία βεβαίωνε τη γέννηση του ήρωα στα κελιά του μοναστηριού και παραδόθηκε για φύλαξη στο μουσείο της Παρηγορήτισσας Άρτας. Στο προαύλιο του μοναστηριού στήθηκε προτομή της Ζωίτσας Ντιμισκή, μητέρας του Καραϊσκάκη.

Η μονή πλέον δεν κατοικείται λειτουργεί μόνο ως αξιοθέατο. Την επισκέπτονται άνθρωποι από κάθε γωνιά της Ελλάδας και αποτελεί μεγάλο τουριστικό πόλο έλξης. Κοντά στην περιοχή του μοναστηριού διεξάγονται πολλές θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ο ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ

Οι πρώτοι νερόμυλοι ,εμφανίστηκαν στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία κατά τη διάρκεια του 1^{ου} αιώνα π .Χ .

Από τον 12^ο αιώνα ο νερόμυλος προσαρμόστηκε στην μετάδοση κίνησης στον κύριο άξονα έτσι ώστε να κινεί σφυριά , φυσερά ,καλούπια εκτυπώσεως και πριόνια .Ο τροχός είχε περίμετρο περίπου 2.6m και μπορούσαν να δώσουν ισχύ από 3 ως 6 ίππους καθώς περιστρέφονταν με ταχύτητα 30 ως 45 στροφές το λεπτό .Με αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούσαν να παράγουν 300 κιλά αλεύρι την ώρα. Έτσι καθ' όλη τη διάρκεια του μεσαίωνα όλο και περισσότερες βιομηχανίες στρέφονταν προς την χρήση της ισχύος του νερού!

Οι νερόμυλοι καταρχήν και με βάση το όνομα τους είναι συνθετικό από το νερό + μύλος φανερώνει πως το κύριο στοιχείο τους είναι το νερό .Το νερό που είναι η

κύρια πηγή δύναμης του νερόμυλου ,μετατρέπεται σε κινητική δύναμη έτσι ώστε να καταφέρει να βάλει σε κίνηση ένα σύνολο μηχανισμών ενέργειας.

Το μηχανικό σύνολο λειτουργεί ως εξής:

Υπάρχει ένας κεντρικός σωλήνας κατακόρυφος που στην αρχή του είναι πλατύς (κανάλι) και στο τέλος γίνεται στενός όπου διέρχεται νερό και βγαίνει με πίεση προς τα κάτω όπου υπάρχει ένας κύλινδρος με διαπλάτυνση στα άκρα του και χτυπάει το νερό πάνω και δίνει ώθηση στον κύλινδρο κα περιστρέφεται .Ο κύλινδρος έχει έναν άξονα που στα άκρα του υπάρχουν δύο μεγάλες πέτρες από τις οποίες η μια κινείται και η άλλη μένει σταθερή ως βάση. Ο δικός μας νερόμυλος βρίσκεται δεξιά στην είσοδο της Α.Καλεντίνης κάτω από μια τσιμεντένια μικρή γέφυρα και λειτουργεί κυρίως τις πρωινές ώρες και κατά παραγγελία .Ιδιοκτήτης της είναι ο Λάκης Καμπέρης ο οποίος εργάζεται εκεί περίπου 25 χρόνια.

ΚΑΜΑΡΟΥΛΑ ΣΤΑ ΚΩΤΣΙΛΑΪΚΑ

Διασχίζοντας τη γραφική πεδιαδίτσα της Κωμόπολης και ακολουθώντας το δρόμο για Τετράκωμο και Ρετσιανά σταματήσαμε στον οικισμό των Κωτσιλαίων , αναζητώντας την πέτρινη καμαρούλα.

Η γραφική πέτρινη καμαρούλα γέμιζε με το σώμα της το άνοιγμα ενός γειτονικού χειμάρρου και δημιουργούσε ομαλότατο οδόστρωμα για τη διέλευση των κατοίκων της περιοχής. Μικρόσωμη, κομψή και στέρεα με ικανοποιητικό συμμετρικό άνοιγμα, διοχέτευσε τα νερά του χειμάρρου σε περίοδο βροχόπτωσης.

Το οδόστρωμά της τελείως αθέατο, από την πυκνή παρουσία καταπράσινων θάμνων και λιγοστών δέντρων, που φύτεψαν και αναπτύχθηκαν μετά την εγκατάλειψή της από τους ανθρώπους. Η κατασκευή του γειτονικού δρόμου, με τα αποχετευτικά και αποστραγγιστικά έργα, αντικατέστησε τη μικρή καμαρούλα στα καθήκοντά της και της άφησε το νερό να κυλάει ανάμεσα στα πόδια της, να την νανουρίζει και να τις θυμίζει παλιές δόξες και μεγαλεία.

Ίσως το νεαρό της ηλικίας της να εμπόδιζε τον πανδαμάτορα χρόνο και τα καιρικά φαινόμενα να αποτυπώσουν τα σημάδια της γήρανσης και της καταστροφής. Η επίσκεψη στο γραφικό γεφυράκι και η όλη εμφανισιακή του κατάσταση έχει σταθεί ικανή να δημιουργήσει αισιόδοξα αισθήματα και ψυχική ανάταση και να προσφέρει μια νότα χαράς.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Για την ανάδειξη των μνημείων μας έχουμε σκεφτεί μερικές προτάσεις οι οποίες είναι:

- καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Το σχολείο μας μπορεί να διοργανώσει μια μουσική εκδήλωση όπου θα μπορέσουμε να παρουσιάσουμε κάποια μνημεία της περιοχής μας. Οι μαθητές της Ά Λυκείου μπορούν να φωτογραφίσουν τα μνημεία και να διοργανώσουν μία έκθεση φωτογραφίας. Μπορούμε σε αυτήν την έκθεση να προσκαλέσουμε την τοπική αρχή, ένα κοντινό σχολείο και τους γονείς με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού. Παράλληλα με την παρουσίαση θα δείξουμε και ένα σχετικό ντοκιμαντέρ μικρού μήκους σχετικά με τα μνημεία. Στο τέλος της εκδήλωσης θα διαθέτουμε μπουφέ με τα τοπικά προϊόντα. Άλλο παράδειγμα, ο νερόμυλος

να καθιερώσει μια μέρα που θα ενημερώνει τους νέους για την λειτουργία του και θα προσφέρει κάποια δείγματα των προϊόντων έτσι ώστε να προσεγγίσει περισσότερο κόσμο!(αυτή η γιορτή θα επαναλαμβάνεται την 20η Ιουλίου κάθε έτους λόγω της εορτής του προφήτη Ηλία προστάτη των τοπικών αρτοποιιών.)

- ημερολόγια. Θα μπορούσαμε να φωτογραφίσουμε τα μνημεία, να τα τυπώσουμε και να φτιάξουμε τα σχολικά ημερολόγια. Κάποια θα έχουν θέμα τα γεφύρια και νερόμυλους και κάποια άλλα εκκλησίες και μοναστήρια. Με αυτήν την δραστηριότητα μαθητές, καθηγητές και κάτοικοι της περιοχής μας και άλλων περιοχών θα μπορέσουν να ενημερωθούν και να μάθουν σχετικά με τα μνημεία της περιοχής μας.
- δημιουργία χάρτη. Ο δήμαρχος σε συνεργασία με το τοπικό συμβούλιο θα μπορούσε να τοποθετήσει ένα χάρτη στην πλατεία του χωριού και να δείχνει που είναι το κάθε μνημείο, ποια είναι η ονομασία του και πόσο απέχει από την κεντρική πλατεία για να βοηθήσει τους επισκέπτες να επισκεφτούν τα μνημεία. Στη διαδρομή για τα μνημεία θα πρέπει να δημιουργηθούν πινακίδες και ταμπέλες συμβατές με το περιβάλλον για τον προσανατολισμό των τουριστών.
- ιστολόγιο. Μια ομάδα μαθητών του σχολείου να δημιουργήσει ένα ιστολόγιο το οποίο θα περιέχει κείμενα και φωτογραφίες σχετικά με το μνημείο, ακόμη πληροφορίες σχετικά με την τοποθεσία, γεωγραφικός χάρτης ώστε να γνωρίσει την διαδρομή ο επισκέπτης και ποιές υποδομές υπάρχουν ώστε να τον φιλοξενήσουν (καφέ , φαγητό...) καθώς οι ήδη υπάρχουσες πληροφορίες στο διαδίκτυο είναι ελλιπείς. Φωτογραφίζοντας τα πιο ωραία μέρη και δίνοντας την δική μας εξήγηση για το πώς βλέπουμε τον τόπο μας, θα κινήσουμε το ενδιαφέρον των νέων μιας με σκοπό να αποφασίσουν να έρθουν σε επαφή με αυτά τα μέρη.
- εφημερίδα .Δημιουργία εφημερίδας ή περιοδικού από τους μαθητές του σχολείου μας η οποία θα περιέχει άρθρα σχετικά με τα μνημεία που θα πληροφορούν τον αναγνώστη για την ιστορία, για τις εκδηλώσεις που διεξάγονται εκεί και τις τρέχουσες ανάγκες συντήρησης και καθαριότητας. Θα έχει ως σκοπό την ευαισθητοποίηση των συμπολιτών μας. Θα διανέμονται στο χωριό μας και σε κάποιο κεντρικό σημείο τη πόλης
- κυνήγι του θησαυρού. Ένα παιχνίδι όπου μπορούν να συμμετέχουν όλοι. Η διαδικασία ορίζεται ως εξής: φτιάχνουμε ένα χάρτη στον οποίο θα υπάρχουν όλα τα μνημεία της περιοχής μας. Έπειτα θα επιλέξουμε ένα σημείο όπου θα κρύψουμε το θησαυρό(χρηματικό έπαθλο ή ένα ταξίδι ή κάτι συμβολικό)Σε κάθε μνημείο θα υπάρχουν κρυμμένες οδηγίες και γρίφοι που θα μας δίνουν πληροφορίες οι οποίες θα μας οδηγήσουν από μνημείο σε μνημείο φέρνοντάς μας πιο κοντά στον θησαυρό και στην χαρά την γνωριμίας των μνημείων μας.
- τουριστικά φυλλάδια. Θα προτείνουμε σε ιδιώτες να δημιουργήσουν τουριστικά φυλλάδια με θέμα τα μνημεία του τόπου μας έτσι ώστε να ενημερώνονται σωστά οι επισκέπτες .Έτσι και οι ιδιώτες θα μπορούν να διαφημίζονται και τα μνημεία μας θα έχουν μεγαλύτερη ανταπόκριση στους τουρίστες ή ακόμα και σε νέους ντόπιους .Αυτά τα φυλλάδια θα διαθέτονται

στις κεντρικές πλατείες Άρτας κ Καλεντίνης ή ακόμα και σε επιλεγμένα καταστήματα.